

Lunds universitet
Sociologiska institutionen

Står vi över kärleksförbindelser - en kvalitativ studie om självständigt moderskap

Författare: Jenny Hvalgren

Kandidatuppsats: SOCK04, 15 hp Höstterminen 2016

Handledare: Britt-Marie Johansson

Författare: Jenny Hvalgren

Titel: Står vi över kärleksförbindelser - en kvalitativ studie om självständigt moderskap

Kandidatuppsats: SOCK04 15hp

Handledare: Britt-Marie Johansson

Sociologiska institutionen, vårterminen 2021

Abstrakt

Följande uppsats är en kvalitativ studie vars syfte är att förstå och redovisa heterosexuella kvinnors motivation och beslut till självständigt moderskap förankrat i senmodernitetens kärleksförbindelser. Mitt tillvägagångssätt har varit semistrukturerade intervjuer där empirin och materialet har fått styra studiens teoretiska fokus. Frågorna som uppsatsen önskar besvara är: hur kan heterosexuella kvinnors val av självständigt moderskap förstås och hur ställer sig dessa kvinnors val av självständigt moderskap till kärnfamiljen och en kärleksrelation till en man? Historiskt har kvinnor frigjort sig mer och mer inom olika aspekter av samhället. Idag är en kvinna i många delar av världen såpass oberoende ekonomiskt att en man inte är nödvändig för att få vara en del av samhället, till skillnad från förmoderna tider. Idag kan även en heterosexuell kvinna som lever självständigt skaffa barn genom artificiell befruktning. Uppsatsen ämnar undersöka hypotesen om valet till självständigt moderskap är förankrat i frigörelsen från män och därmed kärleksförbindelser. Med hjälp av teorier från Anthony Giddens och Eva Illouz problematiseras hur senmoderniteten med dess individualism och reflexivitet har påverkat kärleksförbindelser och på så vis kvinnors val till självständigt moderskap. I empirin som analyserades med en hermeneutisk tolkning identifierades två teman. 1) En viss oförmåga eller rädsla för att satsa och binda sig i en kärleksförbindelse. 2) Odefinierade eller höga krav på män vilket särskiljer kärleksförbindelser från barn. Samtliga kvinnor uppgav att de fortfarande önskade sig en långvarig kärleksförbindelse, vilket pekar på att normen om tvåsamhet fortfarande är starkt etablerad och att valet till moderskap men oberoende av en man inte förändrar behovet eller önskan om en kärleksförbindelse. Däremot har kärleksförbindelsers premisser förändrats vilket i vissa fall påverkar momentet att skaffa barn.

Nyckelord: Donationinsemination, självständigt moderskap, kärleksrelationer, kärleksförbindelser, reflexivitet, individualism, senmodernitet

Innehåll

1. Introduktion och problemformulering.....	1
2. Syfte och frågeställning	3
3. Avgränsningar	3
4. Historia, senmodernitet och den romantiska kärleken.....	4
5. Metod.....	6
5.1 Intervjuguide och ramverk.....	7
5.2 Urval	8
5.3 Analysmetod	10
6. Tidigare forskning.....	11
6.1 Solo mother by donor, the plan B of motherhood.....	12
7. Teorier	13
7.1 Anthony Giddens - Reflexivitet och individualismen.....	13
7.2 Den rena relationen.....	15
7.3 Eva Illouz - Valets ekologi och valets arkitektur	15
8. Resultat och analys	17
8.1 Oförmåga eller rädsla för att satsa och binda sig i en kärleksförbindelse.....	17
8.2 Odefinierade eller höga krav på män vilket särskiljer kärleksförbindelser från barn	22
9. Slutsats.....	26
10. Referenslista	27
11. Bilagor	29
11.1 Intervjuguide	29

1. Introduktion och problemformulering

Simone de Beauvoir skrev 1949 om vad det innebär att vara kvinna. Boken *Det andra könet* (2002) är en beskrivning av ett manssamhälle och läsningen är brutal. I Beauvoirs memoarer hävdar hon att upprinnelsen till boken egentligen var att hon skulle skriva om sig själv och därför började fundera på vad det innebar att vara kvinna. Det är svårt att inte få ett feministiskt uppvaknande om man nu inte redan haft ett. I den fjärde och sista delen av boken som slagkraftigt nog heter: ”Mot frigörelsen” finns endast ett kapitel. Kapitel heter: ”Den oberoende kvinnan” varav Beauvoir ger sig hän att beskriva en viss förvirring som de moderna, oberoende kvinnorna går till mötes. Förvirring och irritation eftersom de i allra högsta grad är intellektuella varelser och därmed reflekterar över sin situation, samtidigt som det sitter i samhällets mærg att som kvinna förbli passiv (Beauvoir 2002:794-795). Beauvoir skriver:

... hon är dömd till kärleksförbindelser eftersom hennes lön är minimal, medan den levnadsstandard som samhället kräver av henne är mycket hög /.../ hon måste behaga männen för att få ett lyckat liv som kvinna /.../ Det finns dock idag ett ganska stort antal privilegierade kvinnor som uppnår ekonomisk och social självständighet genom sitt yrkesarbete. Det är dem det gäller när man diskuterar kvinnans möjligheter och framtid. Trots att de ännu bara utgör en minoritet är det därför särskilt intressant att ingående studera deras situation (Beauvoir 2002:790-791).

Beauvoir skriver att kvinnan är dömd till kärleksförbindelser eftersom hon inte är ekonomiskt oberoende. Det skrev hon 1949 och vi har kommit en lång väg sedan dess. Idag är det många kvinnor som lever självständigt genom sitt yrkesarbete. Att vara ekonomiskt och socialt oberoende idag är inte en minoritet i samma bemärkelse som det var 1949, även om världen är långt ifrån rättvis när det kommer till könsmaktsstrukturer. Men vad innebär det att vara en oberoende kvinna idag? I Beauvoirs mening handlar det om ett ekonomiskt oberoende som är avgörande för att kunna frigöra sig från kärleksförbindelser. Hon skriver att kvinnor ingår i ett dubbelt slaveri genom att pendla mellan arbete (som ändå inte betalar såpass bra att hon klarar sig utan en kärleksförbindelse) och sin älskares beskydd, aldrig någonsin får kvinnan vara verkligt oberoende (Beauvoir 2002:790). Med det sagt så tror jag inte att Beauvoir inte önskade kvinnor kärleksförbindelser, om än att det isåfall skulle handla om ömsesidig uppskattning och sexuell åtrå snarare än ett avgörande moment för att kunna klara sig ekonomiskt och få vara en del av samhället. Jag tolkar därmed Beauvoirs term *oberoende* som förankrat inte bara i ekonomi utan också starkt förankrat i män och konstruktionen av romantiska kärleksförbindelser såsom äktenskap och tvåsamhet (kärlekstermer i uppsatsens syfte beskrivs ytterligare under segmentet ”historia, senmodernitet och den romantiska

kärleken”, men kort sagt utgår jag från den normativa kärleken som är menad att vara känslostyrd vilket innefattar ömsesidig attraktion och med en ingång om en långvarig relation). Krasst uttryckt så skulle vi idag kunna säga att vi befinner oss i den framtiden som Beauvoir hänvisade till när hon skrev ”kvinnans möjligheter och framtid”. Idag kan en kvinna inneha ett arbete som betalar såpass bra att hon klarar sig utan en man i form av en kärleksförbindelse baserad på ett ”måste” (ur ett heteronormativt perspektiv, inom välutvecklade länder och framförallt i västvärlden).

Men det är inom fler områden en kvinna idag kan vara oberoende en man och därmed kärleksförbindelser. Den 13e januari 2016 beslutade Sveriges riksdag att ensamstående kvinnor ska få samma möjlighet till assisterad befruktning som gifta par, registrerade partners och sambos. Lagändringen trädde i makt den 1a april 2016. (Sveriges riksdag 2016). Samma villkor som gäller för par gäller för ensamstående kvinnor i form av ett provande från läkare om det är lämpligt att bli förälder både fysiskt som psykiskt och socialt (ibid). Genom att bli gravid självständigt via insemination så har kvinnan full juridisk rätt till barnet. Donatorn eller mannen i fråga har inga juridiska rättigheter eller skyldigheter till barnet. Vid mogen ålder har barnet rätt att få ta del av en journal med information om donators identitet och exempelvis hudfärg, ögonfärg, längd och vikt etcetera. Kvinnan som genomgår inseminationen och donatorn förblir anonyma gentemot varandra (Karolinska universitetssjukhuset 2021).

Vad innebär det för kärleksförbindelser idag att kvinnor inte bara är ekonomiskt oberoende av män, utan även när det kommer till familjebildning? Vad indikerar valet att som heterosexuell kvinna självständigt skaffa barn på?

Den 6e maj 2019 publicerar tidningen Dagens medicin en artikel med rubriken ”Tusentals i kö till insemination”. De första tre åren efter lagändringen så genomfördes över 800 assisterade befruktningar runt om i landet. Överläkaren Anne Thurin Kjellberg menar att köerna är långa men att hon inte är förvånad. Hon menar snarare att det är myndigheterna som helt missbedömt hur stor efterfrågan skulle vara. I Danmark har det redan varit lagligt sedan 2007 och många svenska kvinnor har därför valt att utföra ingreppet i Danmark innan beslutet gick igenom i Sverige. Thurin Kjellberg säger att det är en dyr sjukvård och att det är därför väntetiden är såpass lång, idag kan det vara över två års väntetid på provning (Dagens medicin 2019). I samma artikel uttalar sig Jenny Holf från Göteborg som självständigt valt assisterad befruktning, men från en privatklinik då väntetiden på en provning var för lång på Sahlgrenska. Kostnaden för henne privat blev ca 50 000kr och om man genomgår behandlingen i Danmark kan det många gånger bli ännu dyrare. Jenny Holf

känner sig nöjd med beslutet om att självständigt skaffa barn och säger: ”När min långa heteronormativa relation tog slut kände jag att jag var färdig med förhållanden, jag ville skaffa barn på egen hand” (ibid).

Är fenomenet med självständig donationsinsemination för heterosexuella kvinnor ett led i frigörelsen från män, alltså indirekt kärleksförbindelser? Jenny Holfs ovan kommentar om att vara ”färdig med förhållanden” sporrar min nyfikenhet enormt. Är det en indikation på att valet kvinnorna tar är grundat i en viss strävan efter att vara oberoende en man på alla plan och isåfall hur ställer de sig till kärleksrelationer med en man? Jag har för avsikt att förstå och redovisa dessa kvinnors motivation och beslut till självständigt moderskap i dagens samhälle. Uppsatsens fokus kommer primärt att vara inställningen till kärleksförbindelser och inte moderskap.

2. Syfte och frågeställning

Uppsatsens syfte är att undersöka och redovisa heterosexuella kvinnors motivation och beslut till självständigt moderskap förankrat i senmodernitetens kärleksförbindelser. Eftersom jag vill närma mig en specifik grupps inställningar och attityder har jag valt att göra en fallstudie av sex heterosexuella kvinnor som självständigt utan en kärleksförbindelse valt att skaffa barn. Fem av kvinnorn via insemination och en av de via adoption. Samtliga kvinnor har tagit ett relativt stort beslut kring sin levnadssituation vilket utmanar idealet och samhällets konstruktion av kärleksförbindelser såsom äktenskap och tvåsamhet, därför finner jag deras utsagor relevanta för uppsatsens syfte och fokus på självständigt moderskap, samt senmodernitetens normer kring kärleksförbindelser. Frågeställningarna lyder således:

- Hur kan heterosexuella kvinnors val av självständigt moderskap förstås?
- Hur ställer sig dessa kvinnors val av självständigt moderskap till kärnfamiljen och en kärleksrelation till en man?

3. Avgränsningar

Jag har i uppsatsen valt att avgränsa mig från flera områden som skulle kunna vara givande för ämnesvalet. Avgränsningarna är baserade på uppsatsens omfång samt dess syfte och frågeställningar. En aspekt av självständigt moderskap är exempelvis kvinnliga identiteter och feministisk moderskapsforskning. Eller bakomliggande normer till drivkraften för kvinnor att skaffa barn. Min avgränsning blir således i förankringen till kärleksförbindelser, eftersom mitt intresse

ligger i hur vi kan förstå dessa kvinnors val utifrån ett oberoende från män och därmed kärleksförbindelser. Avgränsningen *senmoderniteten* grundar sig i studiens nutida infallsvinkel. Rent historiskt har politiken kring kärleksförbindelser och normer sett annorlunda ut. Uppsatsen utgår dock från ett nutida perspektiv och det är viktigt att förstå den samtida kontextuella påverkan från samhället. Därav blir min avgränsning *senmoderniteten* då det ligger närmast studiens informanternas upplevda verklighet (*senmoderniteten* beskrivs ytterligare under segmentet ”historia, *senmodernitet* och den romantiska kärleken”). Ytterligare en avgränsning är perspektivet utifrån heterosexuella kvinnor. Studien är induktiv vilket innebär att slutsatser dras utifrån empiri (Ahrne & Svensson et al. 2015:218). Min empiri består av uttalanden från sex heterosexuella kvinnor och därmed har uppsatsen ett normativt heterosexuellt perspektiv.

4. Historia, senmodernitet och den romantiska kärleken

För att närma mig heterosexuella kvinnors motivation och beslut till självständigt moderskap förankrat i *senmodernitetens* kärleksförbindelser behöver jag fördjupa mig i både fenomenet kärleksförbindelser, som *senmoderniteten*. Nedan följer därför en tydligare beskrivning av begreppet kärlek samt en enormt förenklad och förkortad version av historiska händelser som inte går ett förbise. Händelser som förändrat samhället och i allra högsta grad berör både romantisk kärlek och modernitet. Ur ett sociologiskt perspektiv vill jag här notera att de *senmoderna* karakteristiska drag som utgör stora delar av min analys och teoridel är ett resultat av tidigare händelser och inte på något sätt friställt från historien. Styckena nedan ger förhoppningsvis en djupare förståelse för helheten.

Under upplysningen på 1700-talet blev förnuftet och logiskt tänkande ledande för individer och enligt Jean-Claude Kaufman (2011) i boken *The Curious history of Love*, började individer även att resonera sig fram när det gällde kärlek. Den passionerade och många gånger farliga kärleksförbindelsen var något individer nu skulle tänka förnuftigt kring, vilket gick hand i hand med frigörelsen från kyrkan och övergången till ett demokratiskt samhälle (Kaufman 2011:53-54). Sekulariseringen hade stora inflytanden på just kärleken och romantiken. Sekulariseringen innebar att de kulturella systemen som underordnade kvinnan mannen suddades ut en aning eftersom människor inte underkastade sig det heliga, utan istället skulle se till sin egen förnuftighet (ibid)

Århundradet efteråt präglas av tillhörande epok kallad Romantiken som var en sorts motrörelse till förnuftet. Under 1800-talet massproducerades även litteratur till borgerligheten vilket ledde till att den romantiska- kärlekslitteraturen fick stor spridning. Därmed infann sig ett tydligare genombrott

för den romantiska kärlekens ideal, vilket så småningom spreds till alla samhällsklasser. Ett äktenskaps sociala, ekonomiska och ofta släkterelaterade band fick mindre betydelse för valet av partner. Tvåsamheten utvecklades mer till ett känslobaserat projekt som formades i hemmet, vilket dessutom privatiserades i större utsträckning. I takt med att bondesamhället övergick till ett industrisamhälle krympte även familjestorleken (Giddens 1992:31-32).

Den kvinnliga frigörelsen tog ett avstamp under 1900-talet i efterkrigstiden från första-världskriget, då kvinnorna lämnade hushållet för att arbeta och utföra sysslorna männen inte längre var tillgängliga till. Även den kvinnlig rösträtten infördes strax därefter, dock inte i alla delar av världen (Kaufman 2011:92). Preventivmedel banade väg för den sexuella revolutionen som kom med moderniteten under 1920-talet. Den sexuella revolutionen innehar två stora genombrott, dels den för kvinnans sexuella oberoende och frihet, samt frigörelsen för homosexuella (ibid). Som inledningsvis nämnts skrev Simone de Beauvoir *Det andra könet* 1949 och det är tydligt att den feministiska kampen redan då hade etablerats och fortsatte att blomstra in på mitten av 1900-talet och framåt.

Andra hälften av 1900-talet har kommit att refereras till som senmoderniteten eller som Giddens (1992) skriver, högmoderniteten. Det är då individualismen blir signifikant, speciellt i västvärlden och Baumans begrepp *flytande modernitet* äntrar den sociologiska forskningen. Med flytande modernitet menar Bauman (2003) att tillvaron är i konstant rörelse och att ingenting är beständigt. Han menar att allt är en färskvara där det som var värdefullt ena dagen inte behöver vara det den andra dagen. Det flytande tillståndet berör såväl arbete och ekonomi som familj, relationer och känslor. I boken *Liquid love* (2003) problematiserar Bauman romantiska kärleksrelationer i ljuset av moderniteten. Kärleksförbindelser är en osäkerhet att ge sig in i då det inte finns några garantier på ett långvarigt engagemang. Termen ”tills döden skiljer oss åt” har obarmhärtigt bytts ut mot ”tills vidare” (Bauman 2003:90). I likhet med Bauman problematiserar även Anthony Giddens (1992) den senmoderna tappningen på kärleksförbindelser och menar att den romantiska kärlekens ideal har länge påverkat kvinnors strävanden mer än mäns. Historiskt för kvinnor så har giftemål inneburit att hon äntligen lämnade föräldrahemmet och därmed levde ”ett eget liv” som naturligt ofta följdes av barn. Den romantiska kärlekens etos har i många fall begränsat en kvinnas livsmöjligheter och bidragit till att placera henne i hemmet (Giddens 1992:10).

Kärlek är ett enormt omtalat och abstrakt fenomen som genom historien har analyserats och utforskats i oändlighet. Den romantiska kärleken beskrivs, dissekeras och porträtteras i en myriad

av tolkningar via skönlitteraturen, forskning, konsten och inom populärkulturen, speciellt idag i ett hav av massmediala former. Trots motståndet i att akademiskt fördjupa mig i fenomenet romantisk kärlek som är så förknippat med något nästan förtrollande och magiskt så är det precis vad den här uppsatsens frågeställningar eftersträvar. Hypotesen om att självständigt moderskap korrelerar med att vara oberoende män och därmed kärleksförbindelser kräver att jag definierar begreppet kärleksförbindelser, vilket även hittills i uppsatsen är synonymt med uttrycket romantisk kärlek. Romantisk kärlek är ett komplext område att greppa för vart ska man börja när det både är så abstrakt som en känsla och så subjektivt som personliga upplevelser? Men det finns en politik och ett normsystem även kring området romantisk kärlek, exempelvis äktenskapet eller konstruktionen av kärnfamiljen och monogami (Kaufman 2011:79-80). Kärleksförbindelsens politik är en del av samhället vilket går i vågor och trender precis som vilken politik som helst. Det betyder att politiken skapar normer och valmöjligheter för enskilda individer, vilket indirekt påverkar kollektivet och därmed samhället.

I Nationalencyklopedin står det att kärlek är: ”mycket stark, positiv känsla (för ngn) som kännetecknas av ömhet och (ibland) sexuell åtrå samt ofta av andlig gemenskap” (Nationalencyklopedin 2021). Kärleken som den här uppsatsen syftar till att undersöka är den som eftersträvades redan under 1800-talets romantik i ovan text, vilken ansågs vara en känslobaserad upplevelse. När jag skriver kärleksförbindelse eller romantisk kärlek så menar jag den som delas mellan två personer, enligt uppsatsens avgränsningar mellan en kvinna och en man. Kärlek i form av en gemensam och ömsesidig attraktion med ingång om en långvarig relation vilken innefattar (Inte alltid) en sexuell relation. I analysdelen inkluderas citat från respondenterna som i sin tur exempelvis använder termen som ”förhållande” eller dylikt, alla termer av kärlek som används i uppsatsen är kärlek enligt ovan beskrivning.

5. Metod

I min process av förarbetet stod det snabbt klart att en kvalitativ metod med intervju som huvudelement skulle gynna uppsatsens ändamål som är att fördjupa förståelsen för en specifik grupps inställningar och attityder. Intervjuer kan definieras som ett samtal med syfte. I helhet innebär det att forskaren ställer frågor till utvalda personer som förväntas ha kunskaper eller uppfattningar om det ämnet forskaren valt. Det som kännetecknar den kvalitativa metoden intervju är dess flexibilitet. Det är just flexibiliteten jag är ute efter när det kommer till min metod. Jag vill att det ska vara ett samtal som flyter och ger upphov till olika svar men också till olika frågor

beroende på responsen från dessa kvinnor. Flexibiliteten till trots så kräver intervjuetoder fortfarande ordentliga förberedelser, exempelvis en intervjuguide (Lind 2014:127).

Jag har valt en semistrukturerad intervjuform eftersom den har stor möjlighet att ge upphov till flexibilitet. Andra former som hade kunnat gynna studiens ändamål är ostrukturerad intervju eller fokusgruppsdiskussioner. En fokusgrupp innebär att flera individer gemensamt diskuterar upplevelser av exempelvis ett tema eller ett ämne. En fokusgrupp genererar primärt kollektiva erfarenheter (Ahrne & Svensson et al. 2015:81-82). Fokusgruppsformen hade kunnat ge min studie ytterligare insyn i gemensamma attityder vilket är av vikt för uppsatsen syfte. Men eventuellt hade jag kunnat gå miste om det mer personliga i respondenternas uttalanden samt min egen kontroll över själva intervjutillfället. Därför har jag istället valt en form som lutar mer åt djupintervju där jag som intervjuar ömsesidigt försöker skapa ett klimat där båda parter kan vara öppna och privata. I enlighet med Ahrne & Svensson et al. håller jag dock med om att formen på intervjun i kvalitativa metoder är mindre intressant, eftersom det är en såpass varierande form som är beroende av dynamiken och yttre omständigheter. Det kan istället vara mer relevant att redovisa på vilket sätt man genomfört intervjuerna och hur man exempelvis valt att ställa frågorna (Ahrne & Svensson et al. 2015:38). Därför följer nedan en beskrivning av studiens intervjuguide och ramverk, vilken jag i största möjliga mån följde under intervjuerna och som i sin tur gav upphov till flexibilitet.

5.1 Intervjuguide och ramverk

Till Intervjuguiden använde jag mig av en tematisering av de områden jag ville veta mer om. Utifrån hypoteser kring ämnet skapade jag större så kallade forskningsfrågor, som sedan definierades och tydliggjordes så att de enklare skulle kunna både förstås och ställas till kvinnorna (Kvale & Brinkman 2009:148). De olika temana (se bilagor) hade dels en ingångsfråga till varje område och dels mer konkreta följdfrågor inom samma område i underkategorier. På så vis skulle det finnas både en tematisk och en dynamisk följd, vilken skulle underlätta för både mig och respondenten (Kvale & Brinkman 2009:146). Exempelvis under temat romantisk kärlek, löd ingångsfrågan: vad gör och innebär den romantiska kärleken för dig? De mer konkreta följdfrågorna löd sedan exempelvis: hur upplever du romantisk kärlek, vill du ha romantisk kärlek (om inte, vad innebär ett liv utan). Målet med det som guide och teknik är att kunna formulera en ingångsfråga så öppet och brett som möjligt så att respondenten har möjlighet att bli personlig samt svara i längre sjök än korta exempelvis ja eller nej- svar (ibid). Om jag upplevde att respondenten exempelvis inte tog initiativ till en längre och bredare formulering använde jag de mer konkreta frågorna i underkategorin för att

försöka nå samma information som ingångsfrågan syftade till. Många gånger var det inte nödvändigt och efter avslutad intervju hade samtliga kvinnor besvarat de olika områdena men i olika ordning.

Inför varje intervjutillfälle började jag med att tala om informerat-samtycke samt studiens konfidentialitet. Samtliga av kvinnorna deltog givetvis frivilligt och hade rätt att avbryta medverkan när som helst under hela processen (Kvale & Brinkman 2009:87). Därefter berättade jag om mig själv så att respondenten hade möjlighet att skapa sig en bild av mig och därmed bli mer trygg i att eventuellt dela med sig av personliga erfarenheter. För att underlätta mitt analysarbete spelades varje enskild intervju in och detta med respondenternas samtycke (Kvale & Brinkman 2009:144-145). Samtliga kvinnor har anonymiserats då det inte tjänar studiens syfte att redovisa personuppgifter gällande respondenterna. Intervjuerna genomfördes sedan med start i relativt mjuka frågor enligt ovan förklaring angående ingångsfrågor och följdfrågor. Under intervjuens gång var jag förbered på att i den mån det fortfarande följer studies syfte röra mig fritt eller låta respondenten röra sig fritt utanför frågorna. När intervjuerna började närma sig sitt slut noterades det för respondenten så att hon var förberedd när sista frågan ställdes. Innan inspelningen stängdes av frågade jag om det var något de själva ville lägga till. Efter inspelningen frågade jag hur de tyckte att intervjun gick och hur de kände sig för stunden, detta i syfte att inte lämna de ensamma i tankar efter eventuella personliga uttalanden utan att de fått ett avslut eller chans till gemensam reflektion (ibid).

5.2 Urval

I början av min uppsatsprocess utgick jag från självständigt moderskap som hel kategori och inte enbart via donationsinsemination. I det stadiet fick jag genom bekanta tag på en kvinna som självständigt valt att adoptera en son. Jag har valt att inkludera hennes intervju i min empiri då hennes personliga resa är synonym med de kvinnor som valt donationsinsemination i bemärkelsen att även hon var helt oberoende en man i adoptionsprocessen, samt har full juridisk rätt till barnet. Resterande urvalsprocess gjordes således i etapper med start i olika organisationer som vänder sig till personer som självständigt vill eller har skaffat barn. Det kan kallas ett tvåstegsurval vilket syftar till att begränsa sig i omgångar för att slutligen närma sig en mindre grupp individer (Ahrne & Svensson et al. 2015:39-40). Jag började med att skriva ett kortare brev med en presentation av mig själv samt vad det är jag vill studera. Jag kontaktade dels en organisationen som heter Femmis, föreningen för frivilligt ensamstående förändrar med donation, och dels en väletablerad grupp på

Facebook som heter Mamma på egen hand - Skåne. I brevet förklarade jag hur intervjuerna skulle gå till och att alla deltagarna var anonyma. Titeln på efterfrågan löd: Studie om romantisk kärlek och om att bli förälder på egen hand. Både organisationen och Facebookgruppen ställde sig positiva till min uppsats och delade brevet vidare vilket resulterade i över 30 svar från kvinnor som ville bidra till forskningen. Nu började min andra del i tvåstegsurvalet, om vilka och hur många personer jag bör gå vidare med.

Kvantitativa studier uppnår representativitet genom statistiskt korrekta urval, medan i en kvalitativ studie uppnås representativitet när materialet uppnår mättnad. Mättnad innebär att i princip ingen ny information delges av nya informanter. För att materialet ska uppnå en viss nivå av reliabilitet krävs det att flera objekt intervjuas (Ahrne & Svensson et al. 2015:42). Jag valde därmed fem kvinnor i olika åldrar och med olika socioekonomisk status för att få ett så brett material som möjligt.

Åldersspannet på respondenterna är mellan 32-51. Vissa har flera barn och vissa har ett. Vissa kvinnor var mitt i graviditeten eller processen av att bli godkända för insemination. Vissa kvinnor har valt att inseminera sig i hemmet med hjälp av heminsemination med en för de känd donator. I de fall där heminsemination skett fastställs fadern via socialnämnden och har då juridisk rätt till barnet om ingen annan överenskommelse sker om adoption (Rfsl 2019). Kvinnorna i studien som valt heminsemination hade personliga överenskommelser mellan sig och fadern om att fadern inte skulle vara inblandad. Jag har därför valt att inkludera deras intervjuer då syftet är att förstå kvinnornas val till självständighet, vilket heminseminationen fortfarande har lett till oavsett juridiken. Vissa kvinnor valde att inseminera sig via en klinik med okänd donator. Vissa av kvinnorna har inseminerat sig i Sverige och vissa valde att åka till Danmark då det ännu inte var lagligt i Sverige. Jag hade kunnat välja en mer homogen grupp för att exempelvis nå en viss mättnad i materialet tidigare, exempelvis samma ålder eller liknande sätt att bli förälder på. Men då hade jag eventuellt gått miste om bredden på inställning och attityder som också kommer med exempelvis åldern eller personliga erfarenheter, eller rent geografiskt vilka möjligheter som finns tillgängliga och därmed begränsar eller gynnar olika upplevelser.

Antalet intervjupersoner är dock fortfarande för liten för att tala om forskningen som representativ sett till solo-moderskap via donationsinsemination eller sett till attityder kopplat till kärleksförbindelser. Inte heller vill jag påstå att materialet nåt en mättnad efter sex intervjuer utan antalet baseras på uppsatsens omfång och möjligheter. Det är en induktiv intervjustudie av sex kvinnor vars svar analyseras med hjälp av teorier och tidigare forskning. Induktiv forskning innebär att generella slutsatser dras utifrån enskilda fall eller insamlat material. I motsats står deduktiv

forskning vilket innebär att man utgår från redan färdiga teorier och fakta (Ahrne & Svensson et al. 2015:218). I den här uppsatsen råder det en viss växelverkan mellan de båda då jag låter empirin avgöra vilka delar av teorierna som skulle kunna tjäna syftet och frågeställningarna bäst. När en växelverkan sker kallas det ibland för abduktion. Med det sagt så väljer jag fortfarande att benämna denna uppsats som induktiv eftersom mitt primära fokus är empirin och inte teorier (ibid).

Samtliga intervjuer hölls via datorprogrammet Zoom och genomfördes i videochattformat. Zoom var nödvändigt att använda på grund av de geografiska avstånden plus det faktum att det är en global pandemi pågående vilket försvårar möjligheterna till att ses i person. Brister som riskeras att gå till mötes med formen intervju kan vara att respondenterna tar tillfället i akt att snarare förstärka sin identitet genom uttalanden, istället för att faktiskt se till sig själva och sina handlingar. Det finns tendenser till att respondenten *säger* något men *gör* något helt annat. Även forskarens upplevelse är knuten till en subjektiv förståelse samt dess specifika plats och specifika tillfälle för intervjun (Ahrne & Svensson et al. 2015:54). Dessa brister skulle möjligen kunnat ha förstärkts på grund av det ytterligare avståndet som skapas i en videochatt, då möjligheterna till exempelvis kroppsspråk försvåras. Men det kan även ha resulterat i en positiv bemärkelse då samtliga respondenter satt i sina hem, vilket kan ha haft en trygg inverkan på uppgiften om att tala om sig själv.

5.3 Analysmetod

Att analysera materialet har varit en process under hela arbetets gång. Som Katarina Sjöberg och David Wästerfors (2015) skriver handlar analysarbetet om att *skapa* ordning i materialet, snarare än att det helt självklart skulle uppenbara sig. Det är därför viktigt att granska och sortera om materialet flera gånger för att också kunna få ett kritiskt öga till sin egen sortering (Sjöberg & Wästerfors 2015:97). Samtliga av intervjuerna transkriberades, samt gavs en skriftlig kortare beskrivning av hur jag hade upplevt personen och stunden så att jag i ett senare skede skulle ha lättare för att minnas viktiga moment eller dylikt. Materialet hade redan tack vare min intervjuguides tematisering olika områden som berördes. Naturligt blev min första sortering således i de temana (se bilaga).

Hermeneutisk tolkning på analysen inom kvalitativ forskning är mycket vanligt. Det innebär att man försöker tolka meningarna och underliggande eller direkta uttalanden och vad de kan betyda eller innebära. Men det medför också att den som tolkar meningarna gör det utifrån sin egen tolkningsförmåga vilket kan leda till att kvalitativ forskning kan upplevas som subjektiv. (Kvale & Brinkman 2009:226-227). Med det i åtanke har jag försökt att vara så kritisk jag kan till mina

sorteringar och mitt material för att på så vis hålla en hög nivå av etik. Således har jag valt en hermeneutisk tolkning av min empiri. Eftersom jag har valt att göra en induktiv studie där empirin styr teorin har jag pendlat mellan att hitta mönster eller likheter i de olika respondenternas uttalanden, för att sedan se till böckerna och teorierna i syfte att hitta verktyg till mina upptäckter. Det är till viss del teoretisering som jag har ägnat mig åt i analysarbetet. Inte i den bemärkelsen att jag har skapat nya teorier om än att jag har låtit empirin vara argumentationsgrundande (Sjöberg & Wästerfors 2015:139). Alltså att jag som forskare sätter ord på uppenbarheter från fältet, vilka jag tolkat i dess kontext utifrån de olika temana med syftet att förstå kvinnornas val förankrat i kärleksförbindelser.

Jag tyckte mig se efter diverse genomläsningar av materialet och sorteringar framförallt två ledande trådar i empirin. 1) En viss oförmåga eller rädsla för att satsa och binda sig i en kärleksförbindelse. 2) Odefinierade eller höga krav på män vilket särskiljer kärleksförbindelser från barn. Det är dessa två teman som resultat och analysdelen är uppdelat efter. Notera att på grund av det hermeneutiska tolkandet kan jag med min verklighetsuppfattning och tidigare erfarenheter ha tolkat det mer eller mindre korrekt. Citat som återges under analysen har redigerats i grammatiskt syfte dels för att underlätta för läsaren och dels för att jag inte anser att redigeringarna förändrar essensen av vad respondenten sa. Andra analysmetoder är bland annat narrativanalys eller diskursanalys där språket spelar en större roll än den underliggande meningen. I en sådan intervjuredovisning kan en transkriberingsguide och ordagrant återberättande vara oerhört viktigt (Kvale & Brinkman 2009:199).

6. Tidigare forskning

Det finns en hel del tidigare forskning om självständigt moderskap men många avhandlar hur barnen i dessa hushåll har utvecklats snarare än kvinnan i fråga. Susan Golombok och Shirlene Badger (2010) vid University of Cambridge, gjorde en studie med sammanlagt 83 familjer där 27 familjer bestod av ett singelhushåll där en kvinna valt att självständigt skaffa barn. 20 familjer bestod av två kvinnor som levde i en lesbisk relation och som valt att skaffa barn och 36 familjer bestod av ett heterosexuellt par som valt att skaffa barn. Studien utfördes över tid och syftet var framförallt att urskilja skillnader bland barnen och deras mentala hälsa i deras uppväxt beroende på deras familjekonstellation. Resultaten visade att det inte fanns någon markant skillnad, om än snarare att det handlade om hushållets ekonomi samt de vuxnas egen mentala hälsa som i vissa fall

skapade svårigheter för barnen i deras uppväxt, vilket alltså inte berörde antalet föräldrar inblandade eller vilket kön de hade.

Även Anne Brewaeys (2010) vid University of Brussels, avhandlar barnens utveckling och stigmatiseringen som kan ske från omgivningen i studien: *Men not included: A review of single and lesbian mother DI families: mother-child relationships en child development*. Brewaeys redovisar även kort rent historiskt hur utvecklingen har sett ut i efterfrågan om att bli gravid via donationsinsemination, vilket hon bland annat kopplar till kvinnlig ekonomisk frihet och upplösta könsmaktsstrukturer.

Ytterligare forskning som fokuserar mer på kvinnorna som väljer självständigt moderskap har bland annat Helena Volgsten & Lone Schmidt (2019) publicerat, samt Marie Engholm Frederiksen, Ulla Christensen, Tine Tjørnhøj-Thomsen och Lone Schmidts forskning: *Solo mother by donor – the plan B of motherhood. A perspective on person-centered reproductive medicine* (2011). Den senare går i linje med min uppsats och redovisas utförligare i nästa stycke. Volgsten & Schmidts forskning gjordes i Sverige 2019 då efterfrågan på donationsinsemination bland singelhushåll fortsätter att öka sedan det blev lagligt den 1a April 2016. Forskningen syftar till att förstå motivationen och egenskaper hos kvinnor som väljer självständigt moderskap. Detta undersöktes genom ett frågeformulär som skickades ut till sammanlagt 86 kvinnor varav 54 fyllde i formuläret. Statistiken visar såldes på att kvinnorna i fråga har ett högt socioekonomiskt kapital. Kvinnornas medelålder var 35 och majoriteten av kvinnorna hade en universitetsutbildning. Dock redovisas ingen fördjupande diskussion kring motivationen hos kvinnorna.

6.1 Solo mother by donor, the plan B of motherhood

Frederiksen et al. (2011) undersöker med hjälp av djupintervjuer identiteten kring moderskap och en kvinnas valmöjligheter i det moderna samhället. Forskarna tar avstamp i bland annat Anthony Giddens teorier och vad han med flera sociologer refererar till som det individualiserade samhället. En kvinnlig identitet idag är ofta starkt kopplad till att vara mamma, men likväl som det är en naturlighet så är det inte något som av en slump händer utan det planeras och är förankrat till normer om kärnfamiljen. Män tar idag mer ansvar inom familjer och enligt Frederiksen et al. (2011) så har det i sig skapat en idealisering som främjar kärnfamiljskonceptet. Medelåldern har höjts generellt bland kvinnor som skaffar barn. I flera länder i Europa idag sker det mellan 28-29. För 50 år sedan var medelåldern 24-25. I likhet med Brewaeys (2010) slutsatser så hänvisas dessa tendenser till upplösta könsmaktsstrukturer samt en ekonomisk frihet. Samtidigt som kärnfamiljen

idealiseras så söker sig fler och fler heterosexuella kvinnor till kliniker för självständigt moderskap. Forskningen är som sagt sparsam kring perspektivet utifrån kvinnorna och Frederiksen et al. (2011) menar dessutom att den forskning som görs inte fångar komplexiteten kring en kvinnas val till donationsinsemination.

I samma anda som Frederiksen et al. vill även jag fånga komplexiteten i kvinnors val till självständigt moderskap men förankrat till att vara oberoende en man och därmed kärleksförbindelser. Frederiksen et al. (2011) fann att ingen av kvinnorna hade valt donationsinsemination som första alternativ och att samtliga önskade sig en kärleksförbindelse i framtiden. Det betyder att hypotesen om att självständigt moderskap är förknippat med att vara oberoende en man inte stämmer när det kommer till Frederiksen et al. forskning. Det faktum att romantisk kärlek diskuteras inom området självständigt moderskap är dock explicit av intresse inför min uppsats. Frederiksen et al. (2011) problematiserar även hur kärleksförbindelser i det moderna samhället inte går att förutse eller kontrollera, eftersom det, enligt Giddens är en form av fri och kravlös marknad utan förbindelsekrav. Därav kan vi indirekt inte säga att solo-moderskap via donationsinsemination är ett val endast baserat på kvinnans vilja, utan en konsekvens av ett individualiserat samhälle. Ännu en gång behandlar Frederiksen et al. samma område som jag ämnar studera, nämligen senmodernitetens normer kring kärleksförbindelser. Det individualiserade samhället ger upphov rent historisk till ett friare, mer oberoende klimat för kvinnor, men också en paradoxal norm om kärnfamiljen och att kvinnor bör identifiera sig som mödrar oavsett relationsstatus.

7. Teorier

7.1 Anthony Giddens - Reflexivitet och individualismen

När det kommer till teorier utifrån Anthony Giddens har jag med hänsyn till uppsatsens övergripande ämne valt två böcker till min analys. *Modernitet och självidentitet: självet och samhället i den senmoderna epoken* (1997) och *Intimitetens omvandling: sexualitet, kärlek och erotik i det moderna samhället* (1992). Gemensamt i båda böckerna är bland annat begreppet *reflexivitet* vilket också är drivande i min analys av empirin. Giddens (1997) skriver att moderniteten har gjort jaget till ett reflexivt projekt. Det är ett ständigt ifrågasättande av det förflutna, nuet och framtiden. Individer reviderar sig själva inom olika kontexter de försätter sig i eller försätts i. En sanning är endast en sanning med modifikation. Han menar att det finns ett oupplösligt band mellan moderniteten och det radikala tvivlet, vilket inte gör bara de institutionella

ramverken svårhanterliga, utan även den lilla människans upplevelser av sin egen identitet (Giddens 1997:31). I linje med mitt kvinnliga fokus i uppsatsens syfte, belyser även Giddens (1992) intensiteten som denna reflexivitet påverkar kvinnor på som redan kämpar med att bryta sig loss från de förtryckande könsrollernas makt (Giddens 1992:34). Det i sin tur går tveklöst hand i hand med Beauvoirs tankar om förvirring för de privilegierade ”oberoende kvinnorna”.

Giddens (1997) refererar till Baumister, han delar till viss del åsikten om att individualismen och sökandet efter en självidentitet inte fanns i de förmoderna epokerna. Men Giddens menar även att det inte nödvändigtvis är ”självet” som är exceptionellt för moderniteten. Han vill snarare bryta ner de generella termerna och se på fenomenet mer i detalj. Självet genomgick en enorm förvandling när den sociala världen omorganiserades i form av globalisering, ekonomiska system och mediala former av sociala processer (Giddens 1997:101). Giddens (1997) synliggör således fem särdrag som utmärker det moderna livet. Men han menar framförallt att komplexiteten ligger i att individen erbjuds en mängd olika valmöjligheter men ingen hjälp eller förståelse till *vad* en bör välja. Nedan listas tre av fem särdrag som är mest relevanta för uppsatsen som Giddens synliggör.

- 1) Livsstilens dominans över individen. Det vi konsumerar och omger oss med förespråkar vår livsstil och det finns ett hav av alternativa livsstilar som presenteras konstant via exempelvis media. Livsstilen ger en sorts materiell inramning till en individs narrativ. Till skillnad från de förmoderna samhällena föds vi inte in i en självklar livstil (man gick ofta i föräldrarnas fotspår eller exempelvis om det fanns en gård att ta över eller driva) utan förväntas skapa den och välja själv. Livsstil är starkt förankrat i den självupplevda identiteten. Notera att livsstil är förknippat med livsmöjligheter och socioekonomiska förhållanden. Det är långt ifrån alla som är privilegierade nog att kunna ”välja” livsstil (Giddens 1997:101).
- 2) Pluralisering av livsvärldarna. En segmentering som sträcker sig från både institutioner såsom arbete eller privat och offentligt som till en individs val. Ett handlingsätt för en individ i en viss situation är oförenlig med ett annat handlingsätt i en annan situation vilket indirekt försvårar identitetsprocessen för en individ (Giddens 1997:103).
- 3) Intimitetens förvandling. Det moderna äktenskapet skiljer sig mycket från det förmoderna äktenskapet (framförallt i västvärlden där individualismen är som mest utbredd). De flesta äktenskapen betraktades då som ett livslångt åtagande. Idag är familj och släkt inte lika bestämmande över framtida partner och inte heller är det något som behöver upprätthållas hela

livet (förhoppningen kan såklart fortfarande vara det). Kvinnan blir inte heller i lika stor utsträckning begränsad till hemmet på grund av giftermål. Giddens (1997) benämner det som *den rena relationen* (Giddens 1997:101-108). Den rena relationen är vad jag kommer att använda som måttstock i min analys när det kommer till respondenternas kärleksförbindelser. Nedan utvecklar jag detta begrepp som också i Giddens forskning är avgörande när det kommer till intimitetens förvandling.

7.2 Den rena relationen

Den romantiska kärlekens ideal som nästan är motsatsen till den rena relationen vilar på en konstruktion om att kärlek uppstår utifrån två personers emotionella engagemang och passion i varandra. Men den konstruktionen gör sig inte rättvis då det finns väsentliga skillnader som kvinnor och män socialiseras in i när det kommer till kärlek och vad den bör innefatta. Dessa skillnader gör mäns och kvinnors utgångspunkter och därmed deras ingång i en kärleksrelation asymmetriska (Giddens 1992:61). En kvinnas enda uppgift historiskt har kunnat vara att ingå i ett äktenskap och skaffa barn och därmed anses vara fullbordad. Frigörelsen från normen om att kvinnan är en en sidokarakter till mannen upplöses mer och mer i vad Giddens (1992) presenterar som den rena relationen. Begreppet är mer avgränsande än beskrivande förklarar han, essensen är att det är en relation som etableras för sin egen skull och upprätthålls endast så länge de båda parterna anser att den är tillfredställande och *vill* behålla relationen (Giddens 1992:61-62).

Ytterligare en aspekt av den rena relationen är förpliktelsen. Vad innebär förpliktelser? Även ett gift par har förpliktelser gentemot varandra såväl som ett ogift par, men endast så länge vederbörande *beslutar* sig för att vara förpliktigad. Igen genomsyras moderniteten, i detta fall kärlekens ideal av reflexivitet och begrundan över ”vad vill jag” ”vem är jag” ”hur mår jag” ”vad bör jag göra” etcetera. De familjära och ekonomiska förpliktelserna har till viss grad upplösts (vi lever fortfarande inom normer om tvåsamhet och kapitalismens ramverk) och ju mer frihet vi möter ju mer reflexiva blir vi även i vårt känsloliv (Giddens 1997:110). Giddens (1997) skriver att den rena relationen är fritt flytande och man kan således dra paralleller till Baumans (2003) forskning över vad han kallar flytande modernitet.

7.3 Eva Illouz - Valets ekologi och valets arkitektur

Eva Illouz vill i boken *Därför gör kärleken ont: en sociologisk förklaring* (2013), identifiera de institutionella orsakerna till våra kärlekskval och synliggöra den makten som kärlek har över oss som inte bara kan avfärdas som ett ”falskt medvetande” (att det psykologiskt ligger inom vår

undermedvetna kontroll i huruvida vi är lyckade eller inte på kärlekens område, baserat på individens historia och uppfostran). Hon menar att kärleken är en stor grundpelare till vår lycka och identitet och att det hänger samman med hur jaget och identiteten har institutionaliserats i modern tid (Illouz 2013:14). Illouz vill syna institutionerna för att närma sig en korrelation mellan senmoderniteten och kärlek samt hanteringen av kärlek. I förlängningen går det i linje med uppsatsens syfte om att fördjupa förståelsen för valet som heterosexuella kvinnor tar till självständigt moderskap förankrat i just kärleksförbindelser. Att utgå från teorier kring kärlek kommer förhoppningsvis att gynna min empiri vilken består till viss del av just uttalanden om kärlek förankrat i senmoderniteten.

Illouz kallar tiden efter första världskriget för hypermoderniteten. Den tiden innebar en radikaliserings av samhällstendenserna. Här menar Illouz att vördnaden och mystiken kring kärlek försvann. Vad som blir centralt är sexuell frihet och jämställdhet. Könsidentitetens ekonomi kommer upp till ytan och det som kännetecknar den moderna romantiska kulturen är vad hon kallar "kärlekens dubbelnatur". Alltså att agera ut sin egen könsidentitet och utkämpa kampen mellan könen är indirekt att agera ut institutionella och kulturella dilemman så som autenticitet, självförverkligande, frihet, jämlikhet och förpliktelse. Sexualiteten befriades från moraliska normer (med modifikation) och interagerades i livsstilar. Det är i den hypermoderna tiden som kapitalismens kulturella ramverk kliver in i kärleksförhållandets område. Det betyder dock inte att vi någonsin varit utan ekonomiska förbindelser när det kommer till kärleksrelationer, utan snarare bara att kärlek i form av känsloyttringar och sex nu också spelade en roll. Att kärlek och ekonomins strategier är mer sammanlänkade än någonsin (Illouz 2013:21-23).

I likhet med Giddens (1997) menar Illouz att möjligheten att välja är modernitetens främsta kulturella kännetecken. Individens rationalitet och autonomi förkroppsligar och manifesterar det faktum att vi har valmöjligheter (Illouz 2013:34). Men valet är inte så enkelt som det till synes verkar, här vill jag igen referera till ovan teoretiker Giddens sätt att använda begreppet reflexivitet på. Som sagt är det det ständiga tvivlet och revideringen av en själv och sin omgivning, med en ingång om ett ständigt självuppfyllande. Även Illouz problematiserar överflödet av relativitet och individualismen som präglas av reflexivitet vilket har lett till en form av ontologisk otrygghet (Illouz 2013:26).

För att förstå *hur* och *varför* individer väljer, utgår Illouz från vad hon benämner som *valets ekologi* och *valets arkitektur*. Valets ekologi är den sociala miljön som får individer att välja på ett visst sätt.

Valets ekologi kan vara både fastställda principer inom större grupper, som det kan vara oplanerade underliggande krafter eller normer. Valets arkitektur är mer subjektivt relaterat men fortfarande kopplat till rådande kultur. Valets arkitektur är det sätt som en individ använder sina kunskaper och sina känslor för att ta beslut på. Det är en kognitiv känslomässig process. Illouz räknar upp sex kulturella komponenter som kan spela roll för valets arkitektur. Exempelvis den egna självkonsultationen, eller kulturella normer om hur man bör ifrågasätta sig själv (Illouz 2013:34-36). Valets ekologi och valets arkitektur har sett olika ut genom historien beroende på kultur, normer, århundrade etcetera. Om jag utgår från Illouz tappning av dessa begrepp så innebär det att uppsatsens respondenters val genomsyras av valets ekologi och valets arkitektur.

Illouz problematiserar även kapitalismen som framträdande för senmoderniteten. Individer agerar som konsumenter inom alla områden inklusive kärlek. I ett partnerval balanseras det frivilliga, rationella valet med de ofrivilliga spontana känslorna. Inom konsumtionsforskning används begreppet *variety drive* ofta (behov av omväxling). Behovet av omväxling är en konsekvens av känslan som uppstår av ett enormt urval, upplevelsen av att allt är möjligt och spänningen i något nytt (Illouz 2013:124). I ett partnerval är behovet av omväxling framträdande som en konsekvens av vad hon begreppsliggör som *hedonistisk rädsla*. Hedonistisk rädsla är en av två typer av rädsla som Illouz applicerar på kärlekskval där den andra är *viljelös rädsla*. Den hedonistiska rädslan kännetecknas av ett överskott på begär (därav förknippat med *variety drive*) och den viljelösa rädslan kännetecknas av ett underskott på begär (Illouz 2013:120).

8. Resultat och analys

Resultat och analys består av citat från intervjuerna och utläggningar från analysmomentet utifrån teorier och begrepp som förstärker uppsatsens syfte om att: förstå och redovisa heterosexuella kvinnors motivation och beslut till självständigt moderskap förankrat i senmodernitetens kärleksförbindelser. Segmentet är uppdelat i två teman eller underkategorier vilka var framträdande under analysprocessen. Avslutningsvis upprepar jag de viktigaste slutsatserna som belysts i resultat och analysdelen under segmentet slutsats.

8.1 Oförmåga eller rädsla för att satsa och binda sig i en kärleksförbindelse

Ju mer jag läste och ju mer jag studerade desto mer kom jag tillbaka till ”den oberoende kvinnan” i Beauvoirs (2002) mening. Jag började som nämnt min studie med att kontakta Femmis, föreningen för frivilligt ensamstående föräldrar med donation. Svaret jag fick från den första mailkontakten var

slående och Beauvoirs ord ekade i mitt huvud. Kvinnan som jag kom i kontakt med och som arbetade inom föreningen skrev:

Vi är ett stort och starkt nätverk och vi bara växer, det handlar om så mycket mer än att få barn. Det handlar även om att vi inte behöver kompromissa och alldeles för tidigt hamna i sämre relationer eller yrken för den delen. Det är en sund utveckling och jag hoppas männen börjar förstå att vi är jämställda människor och söker lika förhållanden om det ens ska vara ett (Jeanette).

”Det handlar om så mycket mer”, Jeanette sammanfattar hela den kvinnliga kampen i sin mening. Men också hennes tankar om huruvida det ”ens ska vara ett” förhållande med män. Samtliga av mina respondenter berättar om hur många av männen som de dejtade eller varit tillsammans med aldrig har varit tänkbara fadersfigurer eller den de vill dela sina liv med. Mila berättar om en man hon var tillsammans med (innan hon valde ett solo-moderskap) och hade ett vad hon kallar stadigt förhållande. Mila blev gravid och mannen ville vara delaktig och beskrivs som ”med på noterna”.
Mila:

Men då visste jag ju också vilket liv jag skulle få. Jag skulle bli en kvinna som i så fall skulle få sluta arbeta medan han skulle resa jorden runt med sina affärer och han skulle sätta mig i någon förort utanför London i något fint hus (Mila).

För Mila var det inte ett beslut värt att ta. Hon ville fortsätta arbeta, hon ville inte hamna i någon förort i London ensam i ett hus. Mila behöll inte barnet och de avslutade relationen strax därefter. En annan respondent, Matilda befann sig i en enormt destruktiv relation som ung och blev på eget initiativ gravid med mannen i fråga. Hon behöll barnet och stannade i relationen i ytterligare tre år innan det tog slut. Hon har sedan dess funnit sig själv i ett uppreparande mönster där destruktiva och våldsamma män tyvärr många gånger har varit en del av hennes liv. Slutligen slutade hon söka efter kärleksförbindelser och valde istället att skaffa fler barn på egen hand. Matilda:

...det hade ju också med mitt första inseminationsbarn att göra. Jag kände att när jag äntligen kom igång med det här barnskaffandet så blev livet, det blev mycket lättare på alla plan. Man kunde tänka liksom - vad vill jag med mitt liv? Vad vill jag bli? Vad vill jag göra? Så att kallelsen till mitt karriärssval satt ju rätt mycket i det att jag skaffade barn (Matilda).

För Matilda blev hela livet lättare när hon valde bort (för en period) romantisk kärlek. Då kunde hon fundera dels på vad hon ville arbeta med och hur hon ville vara som mamma. Josefin, ytterligare en kvinna uttrycker också lugnet som infann sig efter att hon självständigt skaffat barn. Josefin:

...och viktigast av allt, det finns inte den där stressen kring att skaffa barn längre som gör att jag inte kommer hitta på att jag är kär igen, utan jag kommer gå in i det mycket ärligare liksom, för min egen skull (Josefin).

Onekligen talar alla kvinnorna om det som Giddens (1997) kallar för den rena relationen. Kärleken som kraft om vi kan kalla det det, utgör inte ett självständigt värde för att en kärleksrelation ska fortgå eller ens infinna sig. Desto mer ett kärleksförhållande är baserat på och består av enbart sig självt utan yttre förbindelser eller löften om långvarighet, desto mer centralt blir reflexiviteten (Giddens 1997:113-114). Självgranskningen är således inneboende i den rena relationen och ser vi till ovan citat så reflekterar samtliga kvinnor över sin egen identitet och påverkan inom kärleksrelationens gränser. Mila identifierade sig inte som en hemmafru till en arbetandes man i en förort, vilket blev synligt för henne när hon förväntades ta ett beslut angående barn.

När både Matilda och Josefin valde bort romantisk kärlek i sitt liv upplevde de att det blev lättare för de att se till sig själva. Det är såklart en sorts naturlig händelse eftersom man blir allena. Men Illouz (2013) menar att en följd av överflödet av möjliga partners är den introspektion som individer ägnar sig åt. Det är en form av själviakttagelse som ska utröna dels vad det är man känner, men också bedöma sina alternativ. Bedömningen är något individen gör utifrån en uppsättning preferenser och behov som för de identifierar sitt jag. Introspektion ska alltså leda till klarhet inför ett framtida partnerval (Illouz 2013:111). Josefin exempelvis ägnade sig åt en själviakttagelse på en metanivå där hon ifrågasatte sin egen känsla inför kärlek som snarare påhittad för att uppfylla behovet av ett barn. Det radikala tvivlet gör sig påmint och Josefins citat belyser den personliga segmenteringen som Giddens (1997) beskriver senmoderniteten med.

Man skulle således kunna dra slutsatser om att Josefin använde valets arkitektur, alltså kognitiva känslomässiga processer som är förankrade i kulturen för att bedöma sin situation. Eftersom hon vet att det finns flera möjliga partners vill hon inte binda sig till någon enbart för ett barns skull. Så å ena sidan upplevs hennes introspektion som segmenterande, å andra sidan föder det hälsosamma beslut såsom att våga ifrågasätta sina motiv och på så vis eventuellt skapa en tryggare uppväxt för sina barn och sig själv. På samma vis skulle vi kunna se på Milas beslut om att inte behålla ett barn då hon utifrån valets arkitektur kunde dra slutsatser om ett isåfall olyckligt själv.

Robyn, en av kvinnorna har levt utomlands i många år av sitt liv. Nu bor hon i en mindre stad i Sverige igen och valde att flytta hem av bland annat anledningen att skaffa barn. Hon har haft flertalet kärleksförbindelser i sitt liv men säger nu:

Men när det kommer till barn då får man lägga i helt andra växlar /.../ det kräver ju enorm höga krav av den partnern som jag ser fram emot att träffa, för det ska ju vara en bra sexuell relation, mycket kärlek, ens bästa vän och dessutom ska det vara en person jag litar på till 100 procent och som jag vill ha barn med (Robyn).

Robyn upplever att hon har varit kär förut men aldrig att alla dessa punkter har varit applicerbara på en och samma person. Liknande känslor beskriver Esther som nu har en 15 årig son som hon fick via donationsinsemination. Esther ville ha barn när hon var 25, hon säger:

När man var 25 så kanske det inte var så självklart liksom med man och barn, alltså med vilken man man skulle välja då. Det kändes väl inte som att män i min närhet var så mogna för det (Esther).

Esther säger att hon gärna vill ha en kärleksrelation, att hon inte ser sig själv i framtiden som singel. Men hon säger också under intervjun vid ett flertal tillfällen att hon vill träffa fler människor och inte bara låsa in sig i en kärleksrelation. Obeslutsamheten och kravet på att välja en man som ska uppfylla förväntningarna blir paradoxal och resulterar istället i ingen man och inget kärleksförhållande. Esthers syn på en kärleksrelation är dessutom förknippad med att minska sin sociala sfär och ”låsa in sig”. Tron på att en man kan uppfylla både den personliga önskan om romantisk kärlek och den mer praktiska tilliten i att han även är en bra fader verkar vara sällsynt bland dessa kvinnor. Nedan är en dialog ur en av intervjuerna med Mila där jag precis har frågat om hon började söka efter en man när hon insåg att hon ville ha barn, eller om hon vände sig till artificiell befruktning direkt.

Mila: ... men nej jag försökte inte hitta den rätta tråkiga partnern för att svara på din fråga

Intervjuaren: Inte heller den ”rätta roliga” partnern eller?

Mila: Men det tycker jag ju att jag träffar hela tiden /.../ ska man få det riktigt bra så måste man nog träffa en riktigt bra man som liksom är trygg i sig själv och som också vågar vara i hemmet, då kanske det blir mer jämställt eller liksom prestigelöst i alla fall. Så för mig blev det ett vägval det blev det.

Milas vägval blev alltså att självständigt skaffa barn eftersom en man som både är rolig och kan representera en bra fader som vågar ta ansvar i hemmet inte är så lätt att hitta. Här skulle man kunna dra slutsatser om att Milas vägval inte direkt handlar om att frigöra sig från män även om hon talar om jämställdhet, utan snarare en avsaknad av män som enligt Mila är trygga i sig själv. Mila har dessutom nästan förminskat personlighetsdraget ”att vara en bra pappa” till någon som är ”tråkig” och alltså inte skulle bringa henne personligen glädje.

Illouz (2013) menar att det finns en stor dissonans i samhället mellan det kulturella idealet av ett långvarigt fast kärleksförhållande och individers oförmåga att leva upp till dessa ideal. Illouz synliggör två olika typer av rädsla för att binda sig ur ett kulturellt perspektiv, hedonistisk rädsla och viljelös rädsla vilka är enligt henne konsekvenser av det moderna konsumtions-samhället och individualismen (Illouz 2013:120).

Även om jag inte kan applicera just rädslan för att binda sig på dessa kvinnors uttalanden så kan jag applicera oförmågan att binda sig och en rädsla för valet. Återkommande hos alla kvinnor är deras rädsla för att välja. Valet är som nämnt signifikant för senmoderniteten vilket jag tycker mig tydligt se under samtliga intervjuer. Både Robyn, Esther och Mila väljer indirekt att inte välja eftersom de är rädda att välja fel. Robyn vill inte välja en man som inte uppfyller hennes krav. Med andra ord så tror eller hoppas hon att kraven är en möjlighet att uppfylla, samt att urvalet är såpass stort och nära till hands att hon inte omvärderar sina önskningar. Dock har väntan och valet att inte välja resulterat i att Robyn inseminerat sig eftersom tiden för hennes fertilitet snart är över.

Esthers upplevelser blir lika motsägelsefulla som Robyns. När jag menar motsägelsefulla så menar jag det på ett sätt som är svårt att styra över för vad är egentligen alternativet? Att ta första bästa för att vara säker? Esther väljer att inte välja eftersom hon är orolig att valet att välja *en* kärlekspartner innebär att låsa in sig. Esther berättade även att hon för tillfället dejtade tre olika män samtidigt, men ingen av de var aktuella till någon långvarig kärleksförbindelse. Det skulle kunna vara ett tydligt tecken på variety drive i Illouz (2013) mening angående partnervalet. Men det skulle också kunna vara tendenser till vad Illouz kallar viljelös rädsla. Illouz pekar till personers kluvna identiteter och deras svårigheter att tillsätta någon ett värde, eftersom värden är rörliga enligt den ekonomiska marknaden. Man blir helt enkelt viljelös. Det handlar alltså indirekt om begäret i förhållande till jaget. Jaget är försvagat i en miljö som utgörs av konstanta val och med en rörlig värdegrund (Illouz 2013:133).

Giddens (1997) uttrycker att individer inte har något annat val än att välja. Han problematiserar det påtvingade valet att konstant ta ställning till livsstilens dominans och det faktum att dessa val genom livet ska klaffa med individens upplevda identitet och livsstil (Giddens 1997: 101). Det påståendet blir synligt i samtliga av respondenternas utsagor. Dels ur den aspekten att mannen de alla talar om, som de hoppas på att träffa ska passa in i deras livsstil och med deras bild av sig själva. Men också ur den aspekten som även går i linje med Illouz (2013) forskning, nämligen valet

att inte välja. Kvinnorna tar på så vis kontroll över sina liv genom att inte välja eftersom valet är fullt med tvivel. Således skulle en slutsats kunna vara att kvinnorna väljer självständigt moderskap som en konsekvens av klimatet i samhället. Det innebär dock att kvinnorna faktiskt väljer, men istället för att välja en man med eventuellt ett barn, väljer de endast ett barn och på så vis slipper de välja bland männen. Ännu en gång blir slutsatsen dock paradoxal eftersom ingen av kvinnorna ser sig själva som singlar i framtiden, utan önskar sig en långvarig kärleksrelation.

8.2 Odefinierade eller höga krav på män vilket särskiljer kärleksförbindelser från barn

I boken *Intimitetens omvandling- sexualitet, kärlek och erotik i det moderna samhället* (1992), spekulerar Giddens med hjälp av ståndpunkter från journalisten Barbara Ehrenreich om huruvida kvinnor mer och mer kommer att avstå från män. Giddens menar att historiskt har sexualiteten nu blivit helt autonom i och med att befruktningen kan ske artificiellt (Giddens 1992:32). En alternativ framtid han diskuterar är en där männen skulle vara flyktiga intima relationer medan kvinnorna skulle vara den fasta punkten i familjekonstellationen. Mannens makt och oumbärlighet grundas i många fall på könet vilket nu enligt Ehrenreich, tack vare teknikens utveckling har tappat sin o-utbytbarhet (Giddens 1992:135). Den tanken är mycket nära slutsater man skulle kunna dra utifrån uppsatsens respondenter. Robyn säger:

Samhället har satt en undermedveten press, jag ser ganska mycket dåliga relationer och det är ett waste of time. Samhället kräver liksom idag att allt ska vara så himla bra och det är svårt att leva upp till i en partner /.../ ett livslångt förhållande känns inte på riktigt längre (Robyn).

Dåliga relationer blir ett "waste of time", vilket egentligen skulle kunna ses som en bra konsekvens. Men Robyn ställer allt på sin spets genom uttalandet, det blir som en självuppfyllande profetia. Hon själv har fortfarande inte hittat någon man som möter hennes krav, vilket hon i citatet utger sig för att förstå är kopplat till idealet som samhället reproducerar kring kärleksförhållanden. Robyn har levt i flera kärleksförhållanden men valde tillslut att inseminera sig. Hon har med andra ord levt upp till den sortens framtid Giddens (1992) diskuterar. Majoriteten av kvinnorna hade en syn på romantisk kärlek som påminde om något från en film eller en kärleksroman. Många gånger under mitt analysarbete upplevde jag att kvinnorna pratade om två olika, om än parallella moment i livet. Den ena om barn och trygghet, den andra om berusande, galen kärlek och sin egen vällust. Den senare benämndes som "swept away", "äkta kärlek", "stormande" och "besatthet". Det skulle kunna ifrågasättas om det är den sunda inställningen till romantisk kärlek eller om det är en konstruktion

av något ouppnåeligt ideal. Så kan såklart ha varit fallet genom alla tider och inte något specifikt tillhörande senmoderniteten med dess reflexivitet. Men jag tycker mig se att kvinnorna särskiljer kärleksförbindelser och barn. Speciellt de kvinnor som redan hade inseminerat sig, de uttryckte att de gärna ville ha fler barn och isåfall även det utan en mans inblandning, men de uttryckte fortfarande att de också ville ha en kärleksrelation. Även det skulle kunna likställas med Giddens (1992) spekulering om att kvinnan är den fasta punkten av familjekonstellationen, medan män är sporadiska intima relationer utan tyngd i varken syftet att tillföra barn eller lyckas leva upp till förväntningarna på romantisk kärlek. Josefin säger under en av intervjuerna att kärleken till en man nu efter att hon har fått barn kan vara mer som en hobby. Hon vill även ha fler barn och säger:

Jag vill ha ett syskon till henne /.../ jag börjar inse fördelarna med att ha henne själv, att inte behöva ta hänsyn till någon annan eller bråka med någon annan. För mig är det mer som att: jag ska inte skaffa barn med någon annan, jag ska skaffa barn med henne (dottern). Det låter så sjukt, men jag menar, jag var ensam första gången och nu har jag henne. Nu är det *vi* som ska skaffa ett syskon till henne (Josefin).

Även Matilda har fortsatt att inseminera sig efter hennes första inseminationsbarn. Hon har nu fyra barn som hon självständigt uppfostrar. Matilda ser gärna sig själv som gift i framtiden. Både Josefin och Matilda upplever att det är lättare att ta ansvaret för barnen själva. Liknande tankar hör jag från Ines, ytterligare en respondent som är mitt upp i processen att bli gravid. Hon säger:

Vad fan ska jag släppa in en man här nu? Ska jag anpassa mig efter någon annan, nä. Det känns enklare att anpassa sig efter ett barn än en man (Ines).

Ines skrattar efteråt och säger att hon är medveten om att hon antagligen har distanserat sig lite väl mycket från kärleksrelationer. Men oavsett medvetenheten om huruvida kvinnorna ser på män och barn, så kvarstår handlingen att de särskiljer de åt. Även Esther säger med ett skratt:

det är roligare att gå på arbetsintervju än på dejt, en intervju har mer fasta ramar och man vet vad man kan förvänta sig och man får snabba besked /.../ på en dejt känns det som att man sitter och utvärderar varandra, det slutar med att någon blir missnöjd och man vet aldrig vad man kan förvänta sig eller vad man ska få ut av det egentligen (Esther).

När jag frågar Esther om hon vet vad hon vill få ut av dejtandet svarar hon nej och att hon är lika osäker på vad hon vill som hon upplever att männen är. Återigen är det tendenser på jagets reflexivitet och det konstanta reviderandet. Esther inseminerade sig av den anledningen att hon tyckte barnlängtan var en dålig inledning på ett kärleksförhållande.

Om vi sätter ovan uttalanden från Ines och Esther samt det faktum att majoriteten av kvinnorna har en bild av kärleksrelationer som ”stormande” och som att bli ”swept away” i kontrast till vad Giddens (1997) kallar den rena relation. Som tidigare nämnt så är den romantiska kärlekens ideal nästan motsatsen till den rena relationen. Giddens menar att den rena relationen inte är förankrad i yttre sociala eller ekonomiska villkor. Det finns alltså inget eller ingen som *kräver* att relationen ska fortgå förutom själva viljan. Det i sin tur gör att varje dispyt eller tvivel mellan dessa parter sätter hela relationen i gungning (Giddens 1992:112). Det som enligt Giddens (1997) har ersatt de yttre sociala och ekonomiska villkoren (som ofta var fallet i förmoderna tider) är förpliktelsen. Men förpliktelsen är lika självvald som den rena relationen i sig självt. Att vara förpliktigad är att gå med på att ingå i ett förhållande där utbytet endast finns att finna i förhållandet själv. Jagets reflexivitet bidrar till att minska beroendet i en kärleksrelation eftersom självkänedom och ett visst mått av självständighet är eftersträvansvärt (Giddens 1997:115). Den rena relationen är heller inte så enkel att man genom sin partner får sin identitet bekräftad. Sin egen identitet ska man skapa och finna själv som en ”bucketlist” mer än som ett gemensamt projekt. Där kommer partnervalet in. Personen som ska axla rollen som ens kärlekspartner ska likt en ”to do” lista passa in i den redan etablerade självidentiteten. På sätt och vis innebär det att partnern avspeglar sig själv och därigenom bekräftar identiteten. Matchningen tillhörande identiteterna ska dessutom infinna sig i samband med den avgörande aspekten enligt Giddens (1997), nämligen ens vilja att förpliktiga sig (Giddens 1997:120). Notera att förväntningarna på att en individ ska ha en väl etablerad identitet inte alltid är så lätt. Inte heller i en tid som är konstant flytande och rörlig blir identiteten så enkel att hålla fast i.

Giddens (1997) menar alltså att den rena relationen är ett nytt sätt som individer nu hanterar kärleksförbindelser på. Men om så är fallet så vågar jag påstå att respondenternas beslut om donationsinsemination är högst naturligt. Att tillföra ett barn till premisserna som den rena relationen erbjuder upplevs riskabel. Ett tydligt exempel är Esther som tycker att barnlängtan är en dålig ingång på en kärleksrelation, Esther resonerar sig alltså fram till att i en relation ska man vara för att man *vill* och inte för att det finns yttre eller inre praktiska förbindelser såsom barn. Eventuellt hade ett barn kunnat skapa en större anledning till att känna sig förpliktigad. Men det kan likväl vara det faktum att ett barn kräver en större vilja till förpliktighet som gör att det beslutet inte väljer att delas gemensamt. Esther och många av de andra kvinnorna, exempelvis Mila som valde att göra en abort trots att hon befann sig i en kärleksförbindelse friställer således barn från kärlek. På så vis kanske vi kan närma oss att förstå dessa kvinnors motivation till donationsinsemination. Genom att först

förstå att kärleksförbindelser idag i stor utsträckning enbart handlar om viljan att vara i en relation enbart så länge båda parter fortfarande upplever att de får ut tillräckligt mycket av den i relation till sin identitet och livsstil.

Den rena relationen är alltså baserad på att individer ska ta rationella beslut. För att vara rationella varelser krävs det som tidigare nämnt, utifrån Illouz (2013) teorier, en viss form av introspektion. En sorts utvärdering utifrån ens preferenser och valmöjligheter som ska bringa klarhet i framtida beslut. Illouz menar dock att det finns forskning som visar på att genom att verbalisera och ange skäl, genom att dela upp något i mindre beståndsdelar för att sedan jämföra de gör att beslutet förlorar sin intuition och känslstyrka (Illouz 2013:138). Om vi applicerar det på den rena relationen så innebär det att jagets reflexivitet direkt sätter käppar i hjulet och gör oss oförmögna att agera och uppleva den sorts kärlek som exempelvis informanterna förväntar sig. Den sociala praxisen som är sprungen ur moderniteten och dess rationella vinststyrande metoder, underminerar individens förmåga att känslomässigt fördjupa sig i exempelvis en annan individ eller i en gemensam kärleksrelation (Illouz 2013:140).

Fyra av sex respondenter hade svårt att beskriva vad en kärleksrelation skulle tillföra till deras liv även om de alla uttryckte att det var något de ville ha. Jag förstår att fenomenet kärlek är enormt abstrakt att beskriva, men kanske oförmågan att se vad kärlek skulle inbringa ligger i reflexiviteten de konstant utövar i sin introspektion.

Slutligen i resultat och analysdelen vill jag notera min egen förförståelse och förmåga att dra paralleller till teorier. Likväl som respondenterna upplevdes som konstant motsägelsefulla i sina uttalanden (vilket inte är något ovanligt när det kommer till mänskligt beteende) så tog de ett praktiskt ansvar till varför de valde att inseminera sig. Med det sagt så vill jag helt enkelt belysa det faktum att även om individualismen flödar och den rena relationen utövas i stor utsträckning, behöver inte det innebära att det är den korrekta uppfattningen utifrån dessa kvinnors perspektiv även om det finns tendenser. Josefin berättar vad som ledde till hennes beslut om insemination och att hon ville bli konstruktiv i sitt sätt att hantera barnlängtan på, hon säger:

Jag var ju tvungen att dejta om jag ville ha barn, jag gav av mig själv hela tiden. Jag blev bara bitter över de här männen som var som stoppklossar i att jag skulle få barn. Jag kunde verkligen känna efter den här tre-åriga relationen att jag liksom gett honom mina bästa år, jag gav liksom honom mitt fertila fönster och så blev det ingenting (Josefin).

Robyn i sin tur säger:

Det här att jag har inseminerat mig är ju en konsekvens av hur jag har valt att leva mitt liv, så det ansvaret är på mig. Jag valde att resa och leva utomlands när jag var som mest fertil, kanske hade det sett annorlunda ut om jag kommit hem tidigare (Robyn).

Dessa två citat belyser det faktum att det finns en praktisk angelägenhet som kvinnorna är väl medvetna om, nämligen sin egen fertilitet. Det visar på att om man exempelvis har otur om obesvarad kärlek eller väljer att göra annat under sina fertila år än att söka efter kärleksförbindelser och barn, kan konsekvensen bli att en friställer mannen från barnet för att fertiliteten sjunker och tiden tar slut. Å ena sidan ser vi beroendet av en man i Josefins citat som hängett sig män i flera år för att uppfylla önskan om barn. Å andra sidan ser vi ett visst oberoende av män vilket samtliga kvinnor statuerar exempel på i deras process att skaffa barn. Kärleksförbindelser är dock fortfarande ett viktigt behov om än friställt från barn. Samtliga kvinnor svarade nej på frågan om de kände eller upplevde att de hade behövt välja mellan kärleksrelationer och barn. Så istället för att förankra Beauvoirs (2002) term om ”oberoendet” i männen och kärleksförbindelser kräver det kanske att vi snarare separerar de för att förstå dessa kvinnors val.

9. Slutsats

Syftet med studien var att förstå och redovisa heterosexuella kvinnors motivation och beslut till självständigt moderskap förankrat i senmodernitetens kärleksförbindelser. För att lyckas med det valde jag två frågeställningar som lyder: Hur kan heterosexuella kvinnors val av självständigt moderskap förstås och hur ställer sig dessa kvinnors val av självständigt moderskap till kärnfamiljen och en kärleksrelation till en man? Den övergripande hypotesen som låg grunden till mitt intresse inom detta område var huruvida kvinnor medvetet frigör sig från män på fler plan än det ekonomiska i dagens samhälle. Jag har med hjälp av teorier från Giddens (1992), Giddens (1997) och Illouz (2013) försökt urskilja mönster eller likheter i dessa kvinnors val och inställningar för att på så vis kunna dra slutsatser som berör syftet och frågeställningarna.

För att kunna förstå valet om självständigt moderskap förankrat i kärleksförbindelser behöver vi först förstå nutidens klimat kring just kärleksrelationer. Utifrån analysen pekar det på ett konstant reviderande av sig själv och sin identitet vilket försvårar upplevelsen av att finna givande kärleksförbindelser. Samhällets flyktiga och i Baumans (2003) anda, flytande varande, resulterar i tvivel och osäkerhet på värdet som ska tillskrivas en kärleksrelation. Kvinnorna upplever en form av obesvarad kärlek i form av att förväntningarna och kraven på vad en kärleksrelation med en man ska motsvara sällan levs upp till. Tvivlet skapar en oförmåga och rädsla att välja vilket även är vad

Illouz menar är konsekvensen av ett överflödssamhälle. Oförmågan att välja föder valet att inte välja, vilket paradoxalt nog är ett val. Därmed upplever dessa kvinnor att de själva valt att friställa kärleksrelationer från barnlängtan trots att det finns tendenser som pekar på att det snarare är en konsekvens av ”den rena relationen”, som enligt Giddens är ett nytt sätt som individer nu hanterar kärleksförbindelser på.

Utifrån analysen syns en tydlig form av introspektion bland kvinnorna vilket i förlängningen skapar ett avstånd mellan intuitionen och partnervalet. Därmed är ytterligare en slutsats att kvinnorna inte kan formulera vad en kärleksrelation skulle inbringa i deras liv eftersom förmågan att intuitivt uppleva kärleks känslor försvagats i takt med det ständiga reviderandet, alltså reflexiviteten som enligt Giddens präglar nutiden. Däremot försvagas inte känslan av att vilja bli mamma vilket återigen pekar på att kvinnorna friställer kärleksrelationen från barn. Hypotesen om att självständigt moderskap är ett medvetet frigörande från män går inte i linje med slutsatserna utifrån studien. Däremot finns det tecken på att konsekvenserna av det individualiserade samhället gör att individer avsäger sig eller friställer sig från livslånga kärleksförbindelser. Indirekt leder det till att kvinnors fertila fönster inte alltid matchar med en pågående kärleksförbindelse, vilket kan resultera i valet att självständigt skaffa barn. Trots senmodernitetens konsekvenser uttrycker samtliga kvinnor att de drömmer om en djupare kärleksförbindelse vilket pekar på att idealen inom samhällets ramar för kärleksrelationer är relativt bestående kring tvåsamhet och kärnfamilj, om än att det inte överensstämmer med individers kapacitet att välja i ett överflödssamhälle.

10. Referenslista

Elektroniska resurser

Dagen medicin 2019. *Tusentals i kö till insemination*

<https://www.dagensmedicin.se/specialistomraden/kvinnohalsa/tusentals-i-ko-till-insemination/>

(hämtad 210801)

Karolinska universitetssjukhuset 2021. *Regler och krav - ensamstående*

<https://www.karolinska.se/for-varldgivarer/tema-kvinnohalsa/gynekologi-och-reproduktionsmedicin/reproduktionsmedicin/regler-och-grundkrav---ensamstaende/> (Hämtad 210801)

Nationalencyklopedin 2021. *Kärlek*

<https://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/k%C3%A4rlek> (Hämtad 210716)

Rfsl 2019. *Heminsemination - att bli och vara förälder*

<https://www.rfsl.se/verksamhet/foralder/att-bli-och-vara-foralder/heminsemination/> (Hämtad 210801)

Sveriges riksdag 2016. *Assisterad befruktning för ensamstående kvinnor*

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/assisterad-befruktning-for-ensamstaende-kvinnor_H301SoU3 (hämtad 210730)

Böcker och tidskrifter

Ahrne, Göran & Svensson, Peter (red). 2015. *Handbok i kvalitativa metoder*. 2:3 uppl. Stockholm: Liber

Bauman, Zygmunt 2003. *Liquid Love*. Cambridge: Polity Press

Beauvoir, Simone 2002. *Det andra könet*. Norstedts förlagsgrupp AB

Brewaeys, Anne. 2010. Men not included: A review of single and lesbian mother DI families: mother-child relationships en child development. *Facts, Views and Vision in Obstetrics and Gynaecology (F, V & V IN ObGyn)* Monograph: 74-79. <https://www.fvvo.eu/assets/105/24-Brewaeys.pdf>

Frederiksen, Engholm Marie, Christensen, Ulla, Tjørnhøj-Thomsen, Tine och Schmidts, Lone. 2011. Solo mother by donor – the plan B of motherhood. A perspective on person-centered reproductive medicine. *The International Journal of Person Centered Medicine* Volume 1 Issue 4 pp 800-807. <https://doi.org/10.5750/ijpcm.v1i4.56>

Giddens, Anthony. 1992. *Intimitetens omvandling. Sexualitet, kärlek och erotik i det moderna samhället*. Nora: Nya Doxa

Giddens, Anthony. 1997. *Modernitet och självidentitet: självet och samhället i den senmoderna epoken*. Göteborg: Daidalos

Golombok, Susan och Badger, Shirlene. 2010. Children raised in mother-headed families from infancy: a follow-up of children of lesbian and single heterosexual mothers, at early adulthood. *Human Reproduction*, Vol.25, No.1 pp. 150–157. <https://doi.org/10.1093/humrep/dep345>

Illouz, Eva 2013. *Därför gör kärlek ont, en sociologisk förklaring*. Göteborg: Daidalos

Kaufman, Jean-Claude 2011. *The Curious History of Love*. Cambridge Polity Press

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend. 2009. *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Lind, Rolf. 2014. *Vidga vetandet, en introduktion till samhällsvetenskaplig forskning*. 1:3 uppl. Lund: Studentlitteratur

Sjöberg, Katarina & Wästerfors, David (red). 2015. *Uppdrag forskning*. 1:1 uppl. Malmö: Liber

Volgsten, Helen & Schmidt, Lone 2019. Motherhood through medically assisted reproduction – characteristics and motivations of Swedish single mothers by choice. *Human Fertility*, Volume 24, 2021 Pages 219-225. <https://doi.org/10.1080/14647273.2019.1606457>

11. Bilagor

11.1 Intervjuguide

Tema- du

kan du berätta lite om dig själv och din vardag

vart kommer du från

vart bor du

hur gammal är du

jobbar du med något

hur ser en vanlig dag ut för dig

har du några särskilda intressen

Tema- sociala relationer

hur ser ditt sociala liv ut i vardagen?

hur umgås du med vänner om du umgås med vänner

hur umgås du med familj om du umgås med familj

finns det fler i din umgängeskrets som har barn med partner

finns det fler i din umgängeskrets som självständigt skaffat barn

Tema- romantisk kärlek

vad gör och innebär romantisk kärlek för dig?

finns det en partner eller romantisk kärlek i ditt liv (om ja berätta gärna mer)

hur vill du ha romantisk kärlek/partner i ditt liv

hur har du upplevt romantisk kärlek tidigare i ditt liv

upplever du att romantisk kärlek har varit/är förknippad med barn

upplever du att romantisk kärlek känns annorlunda efter att du fått barn (om ja, utveckla gärna)

hur ser du på ett kärleksförhållande utan barn

vad hade ett liv utan romantisk kärlek inneburit

Tema- moderskap

vad gör och innebär ett liv med barn för dig

kan du berätta om när du insåg att du ville ha barn i ditt liv

varför ville du ha barn

hur upplevde du processen av att bli mamma

upplever du att du har behövt välja mellan att ha barn eller romantisk kärlek

vad hade ett liv utan barn inneburit för dig

upplever du att barn har varit/är förknippat med romantisk kärlek eller en man?

Tema- normer och stigmatisering

vilken respons har du fått från din omgivning

upplever du att du bryter från normen

vad är dina tankar kring uttrycket ”den biologiska klockan”

känner du dig annorlunda

upplever du att du blir mer eller mindre positivt bemött efter att du självständigt skaffade barn